

EFBW doporučuje klíčové faktory k nastavení úspěšně fungujícího zálohového systému

Brusel, 9. června 2020. Evropská federace výrobců balených vod (EFBW), k jejímž členům patří i největší český výrobce balených vod firma Mattoni 1873, zveřejnila svá doporučení ohledně podoby efektivního a úspěšného zavedení systému vratných záloh. Podtrhuje tak skutečnost, že výrobci přírodních pramenitých a minerálních vod jsou dnes více než když jindy odhodláni přijmout za své principy cirkulární ekonomiky, spolupracovat s celým dodavatelským řetězcem a dát svým obalům druhý život.

Naši členové uvádějí na trh své výrobky v plně recyklovatelných obalových materiálech, jako je PET, sklo nebo hliník, což jsou cenné zdroje. V některých zemích EU je však současná míra sběru nápojových obalů neuspokojivě nízká a vážným problémem zůstává littering. Proto začátkem roku 2018 náš průmysl jako první oznámil jasné závazky vztahující se k obalům, a poté začal usilovat o rozšíření cirkulární ekonomiky formou účinných systémů sběru¹ realizovaných prostřednictvím dobře fungujících systémů rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) nebo zavedením zálohových systémů (DRS).

Revize rámcové směrnice o odpadech v roce 2018 zavedla minimální požadavky na EPR systémy. Právní předpisy EU však neobsahují žádné hlavní zásady pro zálohové systémy, které přitom hrají zásadní roli při dosahování cílů směrnice o jednorázových plastech (dosažení 90% sběru do roku 2029 a 25 % recyklovaného PET v nových lahvích do roku 2025).

Aby se jejich láhve staly plně cirkulárními, potřebují výrobci přírodních minerálních a pramenitých vod stálý přísun recyklovaného PET materiálu, ve vysokém stupni kvality určeném pro styk s potravinami. Ke splnění těchto požadavků je nezbytný oddělený sběr. „Dobře navržený zálohový systém může výrazně přispět k dosažení těchto cílů. Vyzýváme proto Evropskou komisi, aby přijala hlavní zásady pro zálohové systémy, jak se uvádí ve směrnici o plastech pro jedno použití,“ říká Jean-Pierre Deffis, prezident EFBW.

„Na cestě k cirkularitě nejsme sami. Chceme spolupracovat se všemi aktéry zapojenými do nakládání s odpady. Proto dnes vydáváme tato doporučení, abychom zajistili, že se z ambicí akčního plánu oběhového hospodářství stane realita,“ uzavírá Deffis.

Kompletní doporučení EFBW pro úspěšný zálohový systém najdete na stránkách níže.
(originál v angličtině pak na <https://bit.ly/3dJxGwl>)

Kontakt pro média:

Anna Meusburger, Comms Manager, anna.meusburger@efbw.org , +32 493 183 297

---

¹ https://www.efbw.org/fileadmin/DOCUMENTS/EFBW_calls_for_more_collection_01_07_19.pdf

Klíčové faktory k nastavení úspěšně fungujícího zálohového systému (DRS)

Výrobci přírodních minerálních a pramenitých vod usilují o řešení problému s obalovými odpady. Investují proto do udržitelných obalových řešení a přispívají k řešení způsobu nakládání s použitými obaly na konci jejich životního cyklu.

Všechny obaly na nápoje používané v nápojovém průmyslu, ať už jde o PET, sklo nebo hliník, jsou plně recyklovatelné. Nápojové PET láhve jsou již dnes nejvíce recyklovanými plasty. Avšak současná úroveň sběru nápojových PET lahví napříč EU se značně liší. Některé členské státy sbírají více než 90 % PET lahví, zatímco v jiných je to méně než 20 %.

V květnu 2018 zveřejnila Evropská federace balených vod (EFBW) své dobrovolné závazky do roku 2025 v oblasti sběru 90 % nápojových PET lahví určených k recyklaci a 25% využití rPET do nových lahví. Tyto závazky jsou plně v souladu s cíli strategie EU pro plasty. Ty byly následně vyhlášeny ve Směrnici o jednorázových plastech (SUP). Ta uložila státům povinnost dosáhnout 90% odděleného sběru nápojových PET lahví do roku 2029 (77 % do roku 2025) a zavedla povinnost průmyslu využít 25 % recyklovaného PETu do nových lahví od roku 2025 (dále 30 % od roku 2030).

Vysoce účinný sběr nápojových PET lahví je prvním, ale velmi důležitým krokem k vyššímu využití recyklovaného PETu. Aby však výrobci přírodních minerálních a pramenitých vod mohli používat recyklovaný PET do svých obalů, musí mít přístup ke stálým dodávkám recyklovaného materiálu, ve vysokém stupni kvality určeném pro styk s potravinami.

Proto také evropští výrobci balených vod v loňském roce¹ zveřejnili výzvu, ve které požadují účinnější systémy sběru a třídění nápojových obalů.

Zálohový systém prokázal v tomto směru svou funkčnost. Proto nyní přicházejí evropští výrobci s řadou doporučení, jak jej co nejefektivněji zavést. Jde o tyto klíčové faktory:

Správa:

- ❖ Podobně jako autorizované obalové společnosti musí být zálohový systém zřízen a provozován povinným, v daném případě nápojovým odvětvím.
- ❖ Systém by měl být provozován centrálním operátorem, kterého zakládá povinné odvětví, měl by operovat jako striktně nezisková organizace, být akreditován místními orgány a provozován na celostátní úrovni jako jediný odpovědný subjekt. Správní radu by měli tvořit zejména povinní výrobci. Maloobchodníci, kteří hrají důležitou roli v procesu zpětného odběru, by měli být také součástí správní rady, aby pomohli optimalizovat zavedení a správu systému.

---

¹ https://www.efbw.org/fileadmin/DOCUMENTS/EFBW_calls_for_more_collection_01_07_19.pdf

- ❖ Podobně jako u autorizované obalové společnosti by měl příjem z prodeje vysbíraného materiálu a z nevyzvednutých záloh připadnout centrálnímu operátorovi, aby se pokrývaly náklady na provoz systému, komunikaci se spotřebiteli a neustálé zlepšování systému.

Právní rámec:

- ❖ Zálohový systém by měl mít jasně definovaný rozsah, které výrobky a obalové materiály zahrnuje. U výrobků by měla být oblast působnosti co nejširší a v zásadě by do ní měly spadat všechny kategorie nápojů. Z pohledu obalových materiálů by měly být vedle PET lahví zahrnuty i hliníkové a ocelové plechovky, aby byl systém finančně silný a aby se předešlo nevhodným přechodům výrobců k jinému obalovému materiálu. Zahrnutí dalších materiálů by mělo být vyhodnocováno případ od případu.
- ❖ „Free-riding“ a podvody: ve srovnání se systémy rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) vykazují zálohové systémy (DRS) minimální výskyt tzv. free-ridingu (česky též „černých jezdců“, tedy firem, které uvádějí na trh obaly, ale nezapojují se do systému). Do návrhu systému musí být zahrnuto účinné a osvědčené označování obalů a technologie elektronického skenování. Finanční plán zálohového systému by měl zahrnovat finance na prevenci, jako jsou např. audity sběrných středisek.
- ❖ Měly by být jasně definovány klíčové ukazatele výkonnosti zálohového systému (cíle sběru) a související povinnosti pro průmysl a maloobchod. Cíle by měly být měřitelné, dosažitelné, nákladově efektivní a transparentně vykazované.
- ❖ Podmínky pro autorizaci centrálního operátora správy záloh (finanční prostředky a správa, mechanismus kontroly nákladů a materiálu), včetně podrobných výkazových povinností, by také měly být jasně definovány.
- ❖ Zálohový systém a jeho podpůrná legislativa by měla zahrnovat opatření k zajištění toho, aby povinný průmysl měl spravedlivý a legitimní přístup ke svým recyklovaným obalovým materiálům, a tím umožnil recyklaci z láhve do láhve přinejmenším podle cílů směrnice EU o jednorázových plastech týkajících se využití recyklovaného PETu.

Podoba zálohového systému:

- ❖ Poplatky odváděné do systému povinným odvětvím by měly odrážet skutečné náklady na sběr a třídění, stejně jako materiálové příjmy rozdělené podle druhu materiálu, aby náklady a výnosy byly přiřazeny ke konkrétním materiálům. Nemělo by totiž docházet k situacím, kdy finance z plateb výrobců nápojů za jeden druh materiálu sloužily k nakládání s obaly z jiného materiálu
- ❖ Náklady na nastavení: podle místních okolností by měl zálohový systém vybalancovat využívání stávajících maloobchodních míst s vyhrazenými výkupními středisky, aby se maximalizovalo pohodlí a efektivita a snížila uhlíková/energetická stopa sběru. V závislosti na místní maloobchodní síti mohou být zahrnuty další prodejní kanály nebo sběrná místa.

- ❖ Výše zálohy by měla být stanovena podle cílů systému, pohodlí spotřebitelů, dopadů na trh a finanční síly programu. Před zavedením nebo se změnou výše zálohy se doporučuje provést místní modelové studie. Výše zálohy se může pravidelně upravovat podle výkonu programu, inflace a dalších faktorů. Částka zálohy by měla být stanovena centrálním operátorem v příslušné zemi s přihlédnutím k místním okolnostem a měla by motivovat k odevzdávání obalů, aby byly splněny cíle sběru stanovené v evropské směrnici o jednorázových plastech nebo jiné právní předpisy daného státu.
- ❖ Místa zpětného odběru: u míst s dostatečnou kapacitou by se mělo podporovat a optimalizovat používání výkupních automatů (RVM) oproti ručnímu třídění pro lepší řízení nákladů i efektivity a aby se dostatečně využívaly elektronické systémy a záznamy dat proti zneužití. RVM mohou tvořit i menšinu sběrných míst, ale pokud budou správně rozmístěny, velká většina obalů se shromáždí právě přes ně. Nasazení RVM vyžaduje dostatek sběrných míst, aby bylo zajištěno pohodlí zákazníka, což je pro míru sběru rozhodující, a umístění RVM by se mělo řídit vhodnými kritérii, jako je např. objem prodeje. Roční náklady na provoz a údržbu RVM by měl hradit centrální operátor správy záloh.

Pohodlí pro spotřebitele

- ❖ Místa pro odevzdání obalů a vyplacení záloh musí být snadno a pohodlně přístupná, pokud možno umístěná ve stávajících maloobchodních místech (model „vrácení do maloobchodu“). Spotřebitelům také musí být jasné, který materiál je zálohován a který není, stejně jako konkrétní částka zálohy (tj. částka zálohy nezahrnutá do prodejní ceny produktu).

Výrobci přírodních minerálních a pramenitých vod stáčí své výrobky do plně recyklovatelných obalů a v každé evropské zemi se snaží dosáhnout vysoké míry návratnosti těchto obalů. Závazky našeho průmyslu a evropská směrnice o jednorázových plastech se protnulý při nastavování velmi ambiciózních cílů zpětného sběru nápojových lahví, ale také ve věci využívání recyklovaného PETu při výrobě nových lahví. K dosažení požadovaného množství a kvality bude hrát zálohový systém klíčovou roli. Tento dokument shrnuje klíčové parametry pro vytvoření dobře fungujícího zálohového systému a detailní podrobnosti systémů lze nastavit podle situace v jednotlivých zemích. Nápojový průmysl musí mít přednostní přístup k recyklovaným materiálům v potravinářské kvalitě, aby se odvětví stalo plně cirkulárním a každá láhev dostala svůj druhý život.